

HRVATSKI

SUMARSKI KOLENDAR

1883

HRVATSKI
ŠUMARSKI KOLEDAR

ZA
1883.

PRIREDJEN
ZA ŠUMARE, POMOĆNO OSOBLJE, DRVOTRŽCE I ZA
SVAKOG PRIJATELJA ŠUMARSTVA.

IZDAJE GA
MIJO VRBANIĆ,
KRALJ. NADZORNIK ŠUMA.

~~~~~  
V. TEČAJ.  
~~~~~

U ZAGREBU.
TISKOM C. ALBRECHTA.

Prosta godina 1883.

I. Godovni račun.

1. Zvezda vladalica	Marte
2. Zlatni broj ili krug mjesečni	3
3. Mjesečno kazalo (epakta) po Gregoriju	XII.
» » » » Juliju	3
4. Nedjeljno slovo po Gregoriju	G
» » » » Juliju	B
5. Godina daće rimske (indikcije)	11
6. Krug sunčani	16

II. Pomrčine.

Pomrčine bit će ljetos d v i e sunčane i d v i e mjesečne; ali se ne će nijedna viditi u naših stranah. I. podpuna sunčana pomrčina bit će 6. i 7. svibnja, a II. kolutasta 30. i 31. listopada; mjesečna I. diona pomrčina bit će 22 travnja, a II. 16. listopada. U Zagrebu će zapasti mjesec 40 časova prije, nego što će početi pomrčina.

III. Pomične svetkovine.

Za katolike:

Pepelnica	7. velj.
Uskrs	25. ožuj.
Spasovo	3. svib.
Duhovi	13. svib.
Tielovo	24. svib.
I. nedjelja adventska	2. pros.

Za grčko-iztočnjake:

Triodij	6. velj.
Mesopust	20. velj.
Siropust	27. velj.
Uskrs	17. trav.
Spasovo	26. svib.
Trojice	5. lip.

IV. Kvaterni posti.

Proljetni: 14., 16. i 17. veljače	Jesenski: 19., 21. i 22. rujna
Ljetni: 16., 18. i 19. svibnja	Zimski: 19., 21. i 22. prosinca.

V. Početak četirim godišnjim dobam.

Proljeću 20. ož. 11 s 53 č. na v.	Jeseni 23. ruj. 10 s. 35 č u jut.
Ljetu 21. lip. 8 s. 6 č. na več	Zimi 22. pros. 4 s. 55 č u jut.

Sječanj

ima

(Januarius)

31 dan

Dani		Za katolike	Za grčko-iztočne
Ponedelj.	1	O. Hr. Novo ljeto ☾	20 PROSINAC. Ign. B.
Utorak	2	Makarije op.	21 Julijana
Srieda	3	Genoveva djev.	22 Anastasija
Četvrtak	4	Tit biskup	23 10 muč. na Kritu
Petak	5	Telesfor papa muč.	24 Evgenija
Subota	6	Sv. 3 kralja	25 Božić (rodj Hrist.)
Nedelja	7	1. po bog. Luc. s. m.	26 Sbor bogorod.
Ponedelj.	8	Marcelijan bisk.	27 Stefan prvomuč.
Utorak	9	Severin opat ☽	28 20 tisuća mučenika
Srieda	10	Agaton papa	29 Mladenci
Četvrtak	11	Higin papa, muč.	30 Anisija
Petak	12	Ernest opat	31 Melanija, Jos., David
Subota	13	Cesarija djev.	1 SIEĆ. 1883. N. ljeto
Nedelja	14	2. po b. Ime Is. Fel.	2 Silvestar papa
Ponedelj.	15	Pavao pust.	3 Malahija prorok
Utorak	16	Marcel pap. H. b. ☾	4 Sbor 70 apostola
Srieda	17	Antonije opat	5 Teopempto i Teona
Četvrtak	18	Stolica sv. Petra u R.	6 Bogojavljenje
Petak	19	Kanut kralj, m.	7 Sbor Ivana Krst.
Subota	20	Fabijan i Sebast. m.	8 Georgije i Emilijan
Nedelja	21	Sedamdes. Agn. d.	9 Polijevkto
Ponedelj.	22	Vinencije i Anastaz.	10 Gregorije Nis
Utorak	23	Zaruci b. d. M. ☽	11 Teodosije
Srieda	24	Timotej bisk., muč.	12 Tatijana
Četvrtak	25	Obraćenje sv. Pavla	13 Jermilo
Petak	26	Polikarpo b., m.	14 Sava I. arh. srb.
Subota	27	Ivan Zlatoust bisk	15 Pavao Tiv.
Nedelja	28	Šestdeset. Marg. dj.	16 Verige ap. Pera
Ponedelj.	29	Francisko Sal. bisk.	17 Antonije Veliki
Utorak	30	Martina djevic, m	18 Arhiep. Maksim
Srieda	31	Petar Nolasko pr. ☾	19 Makarije Misirski
Mjesečne miene :		☾ Prvak dne 16. u 1 s. 51. č. jut.	
☾ Trećak dne 1. u 1 s. 54. č. v.	☽ Uštap dne 23. u 8 s. 19. č. jut.		
☽ Mladj dne 9 u 7 s. 3. č. jut.	☾ Trećak dne 31. u 11 s. 30. č. j.		

Kretanje zemlje oko sunca i mjeseca oko zemlje.

Siećanj	Sunca				Mjeseca			
	izhod		zapad		izhod		zapad	
	sat.	čas.	sat.	čas.	sat.	čas.	sat.	čas.
1	7	52	4	15	jutrom		jutrom	
2	7	52	4	16	0	53	11	38
3	7	52	4	17	1	56	večerom	
4	7	52	4	18	2	58	0	37
5	7	52	4	19	4	1	1	15
6	7	52	4	20	5	1	2	1
7	7	52	4	21	5	57	2	55
8	7	51	4	23	6	48	3	57
9	7	51	4	24	7	32	5	7
10	7	50	4	25	8	12	6	20
11	7	50	4	26	8	45	7	37
12	7	50	4	28	9	16	8	54
13	7	49	4	29	9	43	10	11
14	7	48	4	31	10	11	11	26
15	7	48	4	32	10	41	jutrom	
16	7	48	4	33	11	13	0	41
17	7	47	4	34	11	49	1	55
18	7	46	4	36	večerom		3	5
19	7	45	4	37	1	18	4	10
20	7	44	4	39	2	13	5	7
21	7	43	4	40	3	15	5	56
22	7	42	4	42	4	19	6	38
23	7	41	4	44	5	24	7	13
24	7	40	4	45	6	29	7	43
25	7	39	4	47	7	33	8	9
26	7	38	4	48	8	36	8	34
27	7	37	4	49	9	39	8	56
28	7	36	4	51	10	40	9	19
29	7	35	4	53	11	41	9	43
30	7	34	4	54	jutrom		10	8
31	7	32	4	56	0	44	10	38

Mjesec Siečanj.

U ovom mjesecu jest najkorisnija sječnja krupnogorice, te je vrlo dobro, ako se, kad visoki snieg zapane, u pošumljenih šestarih još u jeseni za sječnju označena stabla posieku, pa odmah iz šume izvuku. Kod jače mrzline (od 6° Reaumira dolje) mora se ovim poslom umah prestati, kad nisu biljke i mladi naraštaj sniegom sasvim pokriveni, jerbo su iste kod ote studeni jako krhke i prelomu podvržene postanu.

Drva za gradju i za lies sieku se i pile. Osobito se mora kod toga paziti, da nije drvo možda od velike studeni jako smrznuto, te da ne bi siekuć popucalo. Cjepanice se takodjer kod manje mrzline izdjelavaju. Gdje se drvo u vlastitom podhvalu izdjelava, tamo mora lugar kod siečnje točno paziti, da se drvo shodno prebire i da se kod propisane mjere stane. Sitnogorica sieče se ovoga mjeseca samo na močvarnih mjestih, koja su inače u drugo doba nepriступna.

Ovaj je mjesec za izvažanje najzgodniji, kad ima sniega te kad je zemlja smrznuta. Povlačeć drvo ne samo da se velikom lakhoćom i najjača debela iz šume izvuku, već se u ovom mjesecu i najlakše sila za izvažanje nadje. Nalaze li se šume u ravnici i u nizini, mora se izvažanje još ovoga mjeseca dovršiti, da se drvo kod nastajućih južnih vremena pred poplavom osjegura. U briegovih snaša se drvo na saonicah i gdje ima utrenika, do nabujalih potoka i ugljevišta. Gdje ima puzalica za drva, mora se ista na sunčanih obroncih brda i na takovih mjestih, koja su malo strma, po mogućnosti vodom polieti ili sniegom nabacati, da putina (utrenik) većma sklizkom postane.

Sabiranje omorikovih i borovih šešarka, pošto su posljednje već višekrat smrzle bile, valja u šumi sa svom marljivošću započeti sa ležećeg, a kod blažjeg vremena i sa stojećeg drvlja; u posljednjem slučaju mora se osobito paziti, da se grane ne krše, te da sabiratelji šešarka na stabla sa okovanom obućom ne plaze. Jasenovo sjeme može se takodjer sabirati. Gdje se šumske staze i putevi za izvažanje drva nasipavaju, lomi se potrebno kamenje, kako kada vrieme dopusti.

Zaštita šume jest mjeseca siečnja tegotna. Hladne i duge noći pa dobar saonik dolaze u prilog drvokradnji, pa s toga valja osobito strogo bditi i paziti u reviru.

Gdje se za suhar i stelju siromašnim stanovnikom ili na služnost ovlašćenim izkaznice i cedulje izdavaju, mora se zapriečiti svaka zloraba ovih cedulja, a pravoužitelji točno popisati. Isto tako mora se točno nadzirati i kontrolirati sječnja drva u šestarih i izvažanje na služnost ovlašćenih. Nalazi li se u reviru sjemenište ili razsadnik, to se mora marljivo paziti, da ne bi divljač kod velikoga sniega i zameta unutar prodrla, te biljke oštetila. U borove šume, gdje ima omornjaka (*Phal. noctua piniperda*) i borovca (*Ph. geometra pinaria*), može se, kad nije zemlja smrznuta, i krmad utjeravat, a tada se mora svinjam vode priskrbiti. Traženje jajašca od *Phal. bombyx monacha*, gdje se od istoga mnogo pokaže, može se ovaj mjesec započeti. Ako ne ima sniega, mora se naokolo stabla pod mašinom nastaviti sabiranje gusjenica od borovnica (*Phal. bombyx pini*) iz zimskog ležišta te nadalje pilatkinih čahura (*Tenthredo pini*).

L o v.

Jalovinje i srnjaci mogu se još ubijati, pa i zecevi, premda se ovi posljednji, kad je izdašnjeg lova, rado štede, a osobito kad je blažje vrijeme. Koncem ovog mjeseca prestaje po zakonu ubijanje svake divljači. Prodavajuć divljač imaju se osobito koncem ovog mjeseca dostavnice sobom ponieti. Revno mora se nastojati, čim frižki snieg padne, da se nadje trag lisicam, divljim mačkam, gorskim i domaćim kunam, torcem, lasicam i vidram, te moraju tada ove škodljive životinje okoljivati, ubijati, iz zakloništa izvlačiti i u obće na svaki način zatirati.

Orla, sokola i jastrebov rod izim mišara (*Falco Buteo*) pa i lunju (*Falco lagopus*), (usljed zakona od 30. travnja 1870. o zaštiti nekih po obradivanju zemlje koristnih vrsti) valja osobito ubijanjem i hvatanjem proganjati. Isto tako mogu se lakše ubijati, kad je snieg visok, svrake i sive vrane, koje su lovu veoma škodljive. Gdje ima zvierinjaka, pa takodjer i tamo, gdje ima prikladnoga zakloništa divljači, mora se divljač do stanovite mjere hraniti. Divlji prasci plode se i ovaj mjesec, dočim se gorska kuna i lisica koncem ovoga mjeseca takodjer rado ženski priključuju. Vuk se takodjer još ovoga mjeseca pari, te urlikajuć u čoporih po šumi polazi za ženkom. — Kod blažjeg vremena plode se ovog mjeseca i zeci. Ovaj mjesec počimaju se vježbati i mladi slednici krvi (*Schweisshund*).

Vojtjeh Vavra, profesor, predaje: ratarstvo i melioracije, pčelarstvo i svilarstvo.

Aleksa Russi, pravi učitelj, predaje: obći i posebni uzgoj gospodarskega bilja, livadarstvo, gospodarske strojeve i agrikulturnu kemiju.

Cvjetko Kontak, namjestni učitelj, predaje: vinogradarstvo, voćarstvo, pivničarstvo i povrtljarstvo. Rukovodi zavodsku pivnicu.

Josip Kempf, asistent.

Zavodska pisarna. Predstojnik: Gustav Vlast. Vihodil; — tajnik: Josip pl. Lajer, gradski zastupnik i mjestni školski nadzornik; — kancelista: neima ga.

Gospodarski sbor. Predsjednik: G. Vl. Vihodil; — perovodja: Josip Dragolić, pristav; — članovi: Dragutin Illava, — Josip pl. Lajer, — Cvjetko Kontak, — Žiga pl. Šugh, upravitelj gospodarstva i glavni učitelj ratarnice, — Antun Trumer, zavodski vrtljar i učitelj ratarnice, — Josip Ubl.

Podvornici: Josip Häusler, ključar; — Fabijan Gotal, kućni sluga.

Zavod posjeduje vlastito gospodarstvo i šume za demonstraciju, pokušalište botaničko i šumski vrt. Nadalje šumarsku, matematičku, prirodoslovnu i anatomsku sbirku, lučbarnicu, knjižnicu i metereologijsku postaju. Ukupna vrijednost tih sbirkah iznaša svotu od 31.034 for. 62 novč. — Knjižnica broji 2209 djela. — Tečajem godine 1882. bilo je redovitih slušatelja i to šumara 50, gospodara 23, a vanrednih 6. Ratarnicu polazilo je 56 djaka.

Hrv.-slav. šumarsko društvo u Zagrebu.

Postoji od godine 1876.

Broji u svemu: 9 počastnih, 37 podupirajućih, 274 pravih članova i 61 predbrojnika — ukupno 381.

Pokrovitelj društva jest Njeg. Prejasnost knez Maximilijan Maria Lamoral od Thurn i Taxis. — Predsjednik: Mijo Vrbanić, kralj. šumarski nadzornik kod zemalj. vlade (II. trogodište izabran dne 11. kolovoza 1880. u Vinkoveih). — Podpredsjednik: Antun Soretić, kr. šumarnik (II. trogodište). — Tajnik: dr. Vjekoslav pl. Köröskény, kr. umir. profesor. — Urednik šumarskog lista: Fran Ks. Kesterčanek, kr. pravi učitelj šumarstva. — Članovi upravljajućeg odbora:

Julijo Anderka, kr. nadšumar, — Gjuro Beyer, knož. umirov. nadšumar, — Josip Etinger, kr. nadzornik kod šum. katastra, — Roberto Fischbach, kr. šumar, — Jakob Furlan, kr. županijski nadšumar, — Vladimir Kiseljak, kr. profesor šumarstva, — Franjo Rosipal, vlast. šumarnik i Slavoljub Rosipal, kr. šumar. nadzornik kod procjenb. katastra.

- * Šematizam činovništva i ostaloga osoblja šumarskih oblasti i ureda nismo pogledom na predstojeću organizaciju političke uprave u zemlji šumskog erara uvrstili, a nadalje nebi i sadanji status uvrstiti mogli, pošto nedobismo pravodobno izkaza, po rebitih za sastavak tog imenika od svih oblasti i ur. da.